

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl samosoudkyní JUDr. Lenkou Loudovou ve věci

žalobce: I. T., narozený X.
bytem X.
státní příslušnost Ukrajina
zastoupený advokátkou Mgr. Zuzanou Kratěnovou
sídlem Bělehradská 572/63, 120 00 Praha 2

proti
žalovanému: **Ministerstvo vnitra**
sídlem Nad štolou 3, 170 34 Praha 7

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 15. 12. 2021, č. j. OAM-883/ZA-ZA11-VL15-2021

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 15. 12. 2021, č. j. OAM-883/ZA-ZA11-VL15-2021, se zrušuje a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný nemá právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalobci se náhrada nákladů řízení nepřiznává.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalobce se žalobou došlou Městskému soudu v Praze domáhal zrušení v záhlaví označeného rozhodnutí Ministerstva vnitra České republiky, odboru azylové a migrační politiky (dále jen „žalovaný“), jímž rozhodl o žádosti žalobce o udělení mezinárodní ochrany podané dne 20. 10. 2021 tak, že žádost se podle ust. § 16 odst. 2 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), zamítá jako zjevně nedůvodná.

II. Žalobní body

2. Žalobce v žalobě namítal, že Ukrajina není bezpečnou zemí, v této souvislosti odkázal na výzvy ministra zahraničních věcí ČR Jana Lipavského, který dne 25. 1. 2022 apeloval na české občany, aby necestovali do příhraničních oblastí na východě a severu Ukrajiny.
3. Žádost žalobce byla nesprávně zamítnuta jako zjevně nedůvodná, když žalovaný shledal, že důvodem podání žádosti žalobce je snaha o legalizaci pobytu na území ČR, když žalobce obdržel v ČR rozhodnutí o správním vyhoštění a již druhý výjezdní příkaz. Žalobce však měl obavy z povolání do armády, potažmo nasazení do bojů na východě Ukrajiny.
4. Žalobce dále namítal, že nebyly dány podmínky pro postup podle § 10a odst. 1 písm. e) zákona o azylu.
5. Žalobce dále uvedl, že je zřejmé, že rozhodnutí způsobí nepřiměřený zásah do soukromého a rodinného života žalobce, žalovaný při posuzování přiměřenosti dopadů rozhodnutí nezohlednil všechna kritéria, tak jak jsou stanovena zákonem, zejména nepřihlédl k délce pobytu žalobce na území ČR, povaze a pevnosti rodinných vztahů a k jeho společenským a kulturním vazbám na území ČR. Žalobce setrvává na území ČR již od 25. 12. 2019, tedy více jak 2 roky. Žalobce zde vede řádný život, sportuje, nedopouští se žádných přestupků či trestních jednání. V ČR má žalobce rodinné vazby, když zde žije teta žalobce, dále zde žijí jeho přátelé a mimo území ČR nemá žalobce téměř žádné vazby.

III. Vyjádření žalovaného

6. Žalovaný s žalobou nesouhlasil. Při rozhodování vzal v úvahu skutečnosti, které žalobce tvrdil, a shromáždil k nim relevantní a aktuální informace o situaci v zemi původu. Rovněž vycházel z dostatečně zjištěného stavu věci a má za to, že přijaté řešení odpovídá konkrétním okolnostem daného případu a je patřičným způsobem odůvodněno. Konstatoval, že na Ukrajině se konfliktu účastní pouze profesionální

vojáci a dobrovolníci. Žalovaný nesouhlasil s tím, že zde žalobce vedl řádný život, když jeho pobyt zde byl neoprávněný, také jeho vazby v ČR neshledal intenzivními, když žalobce má v ČR pouze o tetu a přátele.

IV. Obsah správního spisu

7. Ze správního spisu soud zjistil tyto pro řízení podstatné skutečnosti:
8. Žalobce podal dne 20. 10. 2021 žádost o udělení mezinárodní ochrany v ČR, uvedl, že nemůže odjet na Ukrajinu, neboť má obavy z povolání do armády. V pohovoru dne 29. 10. 2021 pak upřesnil, že v ČR byl legálně do března 2020, následně mu bylo uděleno správní vyhoštění. Na Ukrajině má matku a dceru, obává se povolání do armády.
9. Správní orgán při posouzení žádosti vycházel z Informace OAMP - Ukrajina - Situace neúspěšných žadatelů o mezinárodní ochranu po návratu do vlasti, Návrat do vlasti po dlouhodobém pobytu v zahraničí ze dne 1. 3. 2021 a z Informace OAMP - Ukrajina - Hodnocení Ukrajiny jako bezpečné země původu ze dne 30. 7. 2021.
10. Žalovaný napadeným rozhodnutím rozhodl tak, že žádost žalobce se zamítá jako zjevně bezdůvodná podle § 16 odst. 2 zákona o azylu, neboť Ukrajina je bezpečnou zemí původu a žalobce neprokázal, že by tomu v jeho případě bylo jinak.

V. Hodnocení věci Městským soudem v Praze

11. Městský soud v Praze přezkoumal napadené rozhodnutí v rozsahu řádně a včas uplatněných žalobních bodů, kterými je vázán (§ 75 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, dále jen „s. ř. s.“), přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu ke dni vydání tohoto rozsudku, a to vzhledem k účinnosti článku 46 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. 6. 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (dále jen „procedurální směrnice“). Žalobu shledal důvodnou.
12. Podle ust. § 16 odst. 2 zákona o azylu *jako zjevně nedůvodná se zamítne i žádost o udělení mezinárodní ochrany, jestliže žadatel o udělení mezinárodní ochrany přichází ze státu, který Česká republika považuje za bezpečnou zemi původu, neprokáže-li žadatel o udělení mezinárodní ochrany, že v jeho případě tento stát za takovou zemi považovat nelze.*
13. Podle § 2 odst. 1 písm. k) zákona o azylu *se pro účely zákona o azylu považuje za bezpečnou zemí původu stát, jehož je cizinec státním občanem, nebo v případě osoby bez státního občanství stát posledního trvalého bydliště, 1. ve kterém obecně a soustavně nedochází k pronásledování, mučení nebo nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestům a k hrozbě z důvodu svévolného násilí v případě mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu, 2. který jeho občané nebo osoby bez státního občanství neopouštějí z důvodů uvedených v § 12 nebo 14a, 3. který ratifikoval a dodržuje mezinárodní smlouvy o lidských právech a základních svobodách, včetně norem týkajících se účinných opravných prostředků, a 4. který umožňuje činnost právníkům osobám, které dohlíží nad stavem dodržování lidských práv.*

Shodu s prvopisem potvrzuje J. S.

14. Na základě ust. § 86 odst. 4 zákona o azylu vydal žalovaný vyhlášku č. 328/2015 Sb., kterou se provádí zákon o azylu a zákon o dočasné ochraně cizinců, v níž upravil seznam zemí, které ČR považuje za bezpečné země původu. Mezi těmito zeměmi je od 23. 3. 2019 i Ukrajina s výjimkou poloostrova Krym a části Doněcké a Luhanské oblasti.
15. Z judikatury správních soudů jednoznačně plyne, že jedním z důvodů k prolomení zásady koncentrace řízení je aplikace čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice. Podle něj členské státy EU musí zajistit, aby měl žadatel v řízení o udělení mezinárodní ochrany k dispozici účinný opravný prostředek, jehož podstatou je alespoň v řízeních o opravném prostředku u soudu prvního stupně posouzení jak skutkové, tak právní stránky věci, které je úplné a ex nunc (tj. podle stavu ke dni rozhodnutí soudu). Podle čl. 52 odst. 1 procedurální směrnice se povinnost zajistit účinný opravný prostředek ve smyslu čl. 46 odst. 3 této směrnice vztahuje na žádosti o udělení mezinárodní ochrany podané po 20. 7. 2015. S ohledem na včasné neprovedení čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice do vnitrostátního právního řádu, má toto ustanovení přímý účinek, jedná-li se o žádost o mezinárodní ochranu podanou po rozhodném datu (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 8. 2017, č. j. 1 Azs 194/2017-30, nebo ze dne 15. 1. 2016, č. j. 5 Azs 20/2015-35). Právě krajský soud je v tomto případě soudem, který má povinnost zajistit úplné a ex nunc posouzení opravného prostředku podaného proti rozhodnutí žalovaného.
16. V rámci soudního řízení lze při aplikaci čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice uplatňovat pouze takové nové skutečnosti, které žadatel o udělení mezinárodní ochrany buď nemohl bez svého zavinění uvést již v řízení před správním orgánem, anebo k jejich neuvedení měl ospravedlnitelný důvod (nález Ústavního soudu ze dne 12. 4. 2016, sp. zn. I. ÚS 425/16).
17. V tomto případě není pochyb o tom, že válka na Ukrajině představuje novou skutečnost, kterou žalobce nemohl uplatnit ve správním řízení. Přestože žalobce na tuto skutečnost nepoukázal ani později, soud k ní musel přihlédnout z vlastní iniciativy. Bez ohledu na dispoziční zásadu, která se ve správním soudnictví obvykle uplatní. Byť z čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice neplyne požadavek, aby soudy ve správním soudnictví z vlastní iniciativy aktivně dohledávaly případné nové důvody pro udělení mezinárodní ochrany, i Nejvyšší správní soud již připustil, že mohou nastat určité zcela specifické situace, za nichž soudy ve správním soudnictví budou muset přihlédnout i k okolnostem nenamítaným žadatelem o mezinárodní ochranu. Za takovou specifickou situaci Nejvyšší správní soud označil například vypuknutí válečného konfliktu na území celé země původu žadatele o mezinárodní ochranu (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 11. 2020, č. j. 1 Azs 288/2020-27, bod 22 in fine). Současná situace na Ukrajině podle městského soudu představuje přesně takovou situaci, kterou musel zohlednit.
18. Aktuální situace na Ukrajině znemožňuje její označení za bezpečnou zemi původu, když na velké části území Ukrajiny po invazi Ruské federace vypukl dne 24. 2. 2022 mezinárodní ozbrojený konflikt. Jednou z podmínek pro označení státu za bezpečnou zemi původu je, že na jeho území nedochází k hrozbě z důvodu svévolného násilí v případě mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu [srov. § 2 odst. 1 písm. k) bod 1 a přílohu I procedurální směrnice]. Tuto podmínku již Ukrajina s ohledem na aktuálně probíhající mezinárodní ozbrojený konflikt nesplňuje, Ukrajinu tak v

současné době není možné považovat za bezpečnou zemi původu. Za této situace bude skutkový stav, který vzal žalovaný za základ napadeného rozhodnutí, vyžadovat rozsáhlé doplnění [§ 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s.]. Zároveň má soud za to, že konflikt na Ukrajině představuje skutečnost obecně známou, kterou není třeba dokazovat při jednání.

19. K tomu soud odkazuje na rozhodnutí Nejvyššího správního soudu č. j. 1 Azs 36/2022-31, ze dne 24. 3. 2022, v němž uvedl: *„Při soudním přezkumu se přitom soud k námitce neaplikovatelnosti § 16 odst. 2 zákona o azylu zabývá kromě existence vyvratitelné domněnky, že pro daného žadatele země původu není bezpečná, také tím, zda daná země splňuje jednotlivá kritéria bezpečnosti, jak je vymezuje Příloha I procedurální směrnice a § 2 odst. 1 písm. k) zákona o azylu. Zkoumá také, zda informace o zemi původu založené ve správním spisu dokládají, že tato země skutečně splňuje kritéria bezpečnosti. Dle všeobecně známých informací o změně bezpečnostní situace na Ukrajině je zřejmé, že v zemi dochází k hrozbě z důvodu svévolného násilí v případě mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu, a celé území Ukrajiny proto nadále nesplňuje jedno z kritérií bezpečnosti. Informace o zemi původu založené ve spise a pocházející z dubna a srpna 2020 z logiky věci (neboť napadené rozhodnutí i napadený rozsudek byly vydány před počátkem války, která zasáhla celé ukrajinské území) nemohou dokládat, že Ukrajina tato kritéria splňuje. Nemůže proto obstát teze, že Ukrajina je bezpečnou zemí původu (k tomu obdobně rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 3. 2022, č. j. 10 Azs 537/2021-31). Nic na tom nemění ani skutečnost, že její území se s výjimkou poloostrova Krym a částí Doněcké a Luhanské oblasti pod kontrolou proruských separatistů nachází na seznamu bezpečných zemí původu stanovených ve vyhlášce č. 328/2015 Sb. Je na žalovaném, aby vyhlášku novelizoval. Ostatně čl. 37 odst. 2 procedurální směrnice ukládá členským státům zajistit pravidelný přezkum situace ve třetích zemích označených jako bezpečné (a § 86 odst. 4 zákona o azylu stanoví, že žalovaný je povinen přezkoumat seznamy zemí stanovené vyhláškou nejméně jedenkrát v kalendářním roce). S ohledem na změnu bezpečnostní situace, která je všeobecně známou skutečností, a ke které soud přihlédl, přestože nastala až po vydání rozsudku krajského soudu, neboť stěžovatelčin nucený návrat do země původu by mohl být v rozporu se zásadou non-refoulement, bude nyní povinností žalovaného, aby se žádosti stěžovatelky meritorně zabýval. Není tedy nadále na místě, aby postupoval podle § 16 odst. 2 zákona o azylu, neboť Ukrajinu již nelze považovat za bezpečnou zemi původu. Nejvyšší správní soud nepředjímá, jak žalovaný žádost meritorně posoudí, přestože existence důvodných obav z hrozby vážné újmy v podobě vážného ohrožení života civilisty nebo jeho lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situaci mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu odůvodňuje (při splnění dalších podmínek) udělení doplňkové ochrany podle § 14a ve spojení s § 14a odst. 2 zákona o azylu.“*
20. V novém řízení tak žalovaný nebude moci žádost žalobce zamítnout pro její zjevnou nedůvodnost podle § 16 odst. 2 zákona o azylu. Bude ji muset řádně posoudit ve vztahu ke všem formám mezinárodní ochrany. Žalovaný v dalším řízení zejména posoudí, zda s ohledem na aktuální situaci v zemi původu má žalobce odůvodněný strach z pronásledování, případně zda mu hrozí skutečné nebezpečí vážné újmy. Zaměří se přitom zejména na posouzení, zda žalobci hrozí skutečné nebezpečí vážné újmy z důvodu vážného ohrožení života nebo lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situaci mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu v případě návratu do místa pobytu žalobce (tj. obec O., D. okres, I. oblast), na postavení žalobce (zda je možné jej podřadit pod pojem „civilista“ – zde lze vycházet z rozsudku Nejvyššího

správního soudu ze dne ze dne 13. 3. 2009, sp. zn. 5 Azs 28/2008). K problematice výkladu čl. 15 písm. c) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. 12. 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany, lze zohlednit závěry Soudního dvora Evropské unie ve věci C-238/19, C-472/13.

21. Shledá-li žalovaný, že žalobci v obci O. hrozí pronásledování, či vážná újma, posoudí v souladu s rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 10. 2011, č. j. 6 Azs 22/2011-108, ze dne 28. 7. 2009, č. j. 5 Azs 40/2009-74 a ze dne 24. 1. 2008, č. j. 4 Azs 99/2007-93 možnost využití alternativy vnitřního přesídlení v rámci Ukrajiny.
22. Vzhledem k těmto závěrům soud dále posoudil ty žalobní námitky, u kterých shora uvedené přezkum umožňovalo.
23. Žalobní námitka, že nebyly splněny podmínky pro rozhodnutí podle § 10a odst. 1 písm. e) zákona o azylu nemůže být důvodná, neboť žalovaný podle tohoto ustanovení nepostupoval.
24. Zcela nedůvodná je i námitka, že rozhodnutí způsobí nepřiměřený zásah do soukromého a rodinného života žalobce. Žalobce na území ČR pobývá poměrně krátkou dobu (od prosince 2019), ve vlasti má matku i dceru, v žádosti o mezinárodní ochranu ani při pohovoru neuvedl nic, co by snad mohlo nasvědčovat domněnce, že by vycestování žalobce představovalo porušení práva na rodinný život podle čl. 8 Úmluvy a mohlo představovat vážnou újmu podle ustanovení § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu. Těmito výjimečnými okolnostmi není bez dalšího skutečnost, že zde žalobce má tetu a přátele.
25. Soud tak zrušil rozhodnutí bez nařízení jednání podle § 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s., neboť skutkový stav, který vzal žalovaný za základ napadeného rozhodnutí, vyžaduje zásadní doplnění. Právní názor vyslovený v tomto rozsudku žalovaného v dalším řízení zavazuje (§ 78 odst. 5 s. ř. s.).
26. O náhradě nákladů řízení jeho účastníků zdejší soud rozhodl podle § 60 odst. 7 s. ř. s. Žalobce ve věci sice měl plný úspěch, proto by mu jinak náhrada nákladů řízení v zásadě náležela, avšak v tomto případě uspěl pouze na základě výjimečných skutečností, které nastaly až po vydání napadeného rozhodnutí, a tudíž je žalovaný nemohl při svém rozhodování zohlednit. Tuto situaci pak lze nepochybně považovat za důvod zvláštního zřetele hodný, pro který soud může výjimečně náhradu nákladů řízení nepřiznat (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 3. 2022, č. j. 1 Azs 36/2022-31 nebo ze dne 27. 4. 2022, č. j. 7 Azs 357/2021-23, případně ze dne 14. 9. 2022, 6 Azs 349/2021-33). Žalovaný ve věci úspěch neměl, a proto nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud

Shodu s prvopisem potvrzuje J. S.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Praha 5. ledna 2023

JUDr. Lenka Loudová v. r.

samosoudkyně

Shodu s prvopisem potvrzuje J. S.